

Sygn. akt XIII U 1324/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Młyński
Protokolant:	st. sekr. sądowy Magdalena Kruk

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy L. T. i M. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek

na skutek odwołania L. T. i M. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

z dnia 24 lutego 2016 r. nr (...)

zmieniana zaskarżoną decyzję w ten sposób, że orzeka, że L. T. i M. T., jako spadkobiercy nie odpowiadają, że zobowiązania spadkodawcy W. T. zmarłego w dniu 13 listopada 2012 r. w łącznej kwocie 12.825,60 zł (dwanaście tysięcy osiemset dwadzieścia pięć złotych 60/100) z tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Sygn. akt XIII U 1324/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. decyzją z dnia 24 lutego 2016 r. orzekł, że L. T. oraz M. T. jako spadkobiercy W. T. odpowiadają solidarnie za zobowiązania spadkodawcy w łącznej kwocie 12.825,60 zł, w tym składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 8.175,60 zł z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2006 r. do października 2009 r. oraz w kwocie 4.650,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 13 listopada 2012 r.

Od powyższej decyzji odwołanie wnieśli L. T. i M. T., zarzucając jej błędne ustalenia faktów odnośnie istnienia zadłużenia w opłacaniu składek za ubezpieczenie zdrowotne przez płatnika W. T. oraz rażące naruszenie przepisów art. 9 i art. 35 kpa. Odwołujący się podkreślili, iż W. T. prowadził działalność gospodarczą w oparciu o zezwolenie nr (...) z dnia 6 sierpnia 1997 r. Zezwolenia takie przestały obowiązywać pod rządami ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym z 22 maja, która weszła w życie 1 stycznia 2004 r. Odwołujący się zajęli stanowisko, że W. T. prowadził działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia od dnia jego wydania do 31 grudnia 2004 r., do dnia obowiązywania tego zezwolenia, tak więc nie mógł zalegać z opłacaniem składek za ubezpieczenie zdrowotne za okres 2006-2009. Dalej odwołujący się wskazali, iż W. T. od 2000 r. chorował na białaczkę i bardzo często przebywał

na długich zwolnieniach lekarskich, w tym m.in. od kwietnia do października 2009 r., tj. okresie uwzględnionym w zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jej oddalenie, wyjaśniając, iż decyzja została wydana na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 oraz art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442) oraz art. 100 § 1 i 2 i art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r., poz. 749) i w jego ocenie jest prawnie i faktycznie uzasadniona.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. T. prowadził działalność gospodarczą Agencja (...) w oparciu o zezwolenie nr (...) z dnia 6 sierpnia 1997 r. Ubezpieczony figurował w rejestrze agentów ubezpieczeniowych jako osoba fizyczna wykonująca czynności agencyjne, w imieniu agenta Agencja (...) nr w rejestrze agentów ubezpieczeniowych (...), wpisany na wniosek (...) S.A. Wpis nastąpił w dniu 25 czerwca 2004 r., natomiast wykreślenie 1 czerwca 2005 r. (k. 30 a.s.) W. T. przerwał prowadzenie działalności z powodu choroby – cierpiał na białaczkę. W związku z chorobą przebywał w szpitalach i na zwolnieniach lekarskich – co roku co najmniej kilkadziesiąt dni. Z uwagi na postępowanie choroby, nie wrócił on do prowadzenia działalności gospodarczej. Faktycznie po wykreśleniu z ewidencji agentów ubezpieczeniowych w czerwcu 2005 r. W. T. nie podjął dalszych kroków, aby wykonywać tę działalność. (zeznania L. T. i M. T. k. 61-62 a.s.)

Zgłoszenia działalności gospodarczej do ZUS na druku (...) W. T. dokonał na od 31 sierpnia 1998 r. Opłacił składki na FUS i chorobowe za okres od stycznia do czerwca 1999 r., zaś składki na FUZ opłacił za okresy od maja do grudnia 2002 r., od stycznia do sierpnia 2003 r., za październik 2003 r. i okres od stycznia do maja 2006 r. (k. 10 tom II a.r.)

Jednocześnie od 21 czerwca 1999 r. do 30 września 2008 r. W. T. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...) S.A. (k. 14 tom II a.r.) i od 1 października 2008 r. do 31 lipca 2010 r. w (...). (k. 51 a.s.)

W. T. zmarł w dniu 13 listopada 2012 r. Spadek po nim nabyli żona L. T. oraz syn M. T. w udziałach po 1/2 części każde z nich. W skład masy spadkowej wchodził udział wynoszący 1/2 części nieruchomości położonej w miejscowości W.. Wartość dziedziczonych udziałów w masie spadkowej wyniósł po 260.000,00 zł każdy. (k. tom I a.r.)

Po przeprowadzeniu analizy konta zmarłego W. T., organ rentowy stwierdził zaległość składkową na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 12.825,60 zł. W dniu 25 maja 2015 r. organ rentowy skierował do L. T. i M. T. zawiadomienie o wszczęciu postępowania o przeniesieniu na spadkobierców zmarłego W. T. odpowiedzialności za zobowiązania W. T. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. (k. 25 tom I a.r.) W dniu 26 sierpnia 2015 r. organ rentowy poinformował spadkobierców o zakończeniu postępowania. (k. 19 tom I a.r.)

Zaskarżoną decyzją z 24 lutego 2016 r. organ rentowy orzekł, iż L. T. oraz M. T. jako spadkobiercy W. T. odpowiadają solidarnie za zobowiązania spadkodawcy w łącznej kwocie 12.825,60 zł, w tym składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 8.175,60 zł z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2006 r. do października 2009 r. oraz w kwocie 4.650,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 13 listopada 2012 r. (k. 1 tom I a.r.)

Powyzszy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane dokumenty znajdujące się w aktach sprawy i zeznania odwołujących się. Zeznania Sąd uznał za jasne i szczerze, jak również logicznie korelujące z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a w konsekwencji za stanowiące wartościowe źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na gruncie niniejszej sprawy spornym było czy spadkobiercy W. T. winni ponosić solidarnie odpowiedzialność za stwierdzone przez organ rentowy zaległości składkowe na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzenia przez W. T. działalności gospodarczej – za okres od marca 2006 r. do października 2009 r.

Organ rentowy zajął stanowisko, że żona zmarłego L. T. oraz jego syn M. T. winni przejąć majątkowe prawa i obowiązku spadkodawcy z tytułu składek.

Odwołujący się podnieśli z kolei, iż W. T. z uwagi na stan zdrowia w spornym okresie nie wykonywał faktycznie działalności gospodarczej, wobec czego nie podlegał z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, a w konsekwencji nie powinien opłacać składki zdrowotnej.

W ocenie Sądu zasadnym jest stanowisko zajęte przez odwołujących się.

Wskazać bowiem należy, iż zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 963) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, jeżeli nie posiadają innych tytułów do ubezpieczeń.

Jak wynika z art. 13 ust 4. powyższej ustawy „osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej”.

Zgodnie zaś z art. 66 ust. 1 pkt c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.) obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Na podstawie art. 82 powyższej ustawy można sformułować zasadę, zgodnie z którą, jeżeli ubezpieczony posiada więcej niż jeden tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, podlega temu ubezpieczeniu z każdego z tych tytułów. W przypadku gdy w ramach jednego z tytułów do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego wymienionych w art. 66 ust. 1 tej ustawy ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie.

Jak natomiast wynika z art. 69 tejże ustawy, obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c-i, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.

W ocenie Sądu kluczowym na gruncie niniejszej sprawy było ustalenie, czy faktycznie na koncie W. T. winna zaistnieć za sporny okres zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Odwołujący się podnosili bowiem, że faktycznie w spornym okresie nie wykonywał on działalności gospodarczej.

Wskazać należy, że z dniem 20 września 2008 r. prawodawca zmienił ustawę z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584), przez dodanie przepisu art. 14a, umożliwiającego przedsiębiorcom, którzy nie zatrudniają pracowników, zawieszanie działalności gospodarczej w sytuacji, gdy nie mogą jej czasowo wykonywać, bez potrzeby decydowania o jej zakończeniu. Do czasu tej zmiany legislacyjnej (dokonanej ustawą z 10 lipca 2008 r., Dz. U. Nr 141, poz. 888) pojęcie "zaprzestania prowadzenia działalności", skutkujące ustaniem obowiązku ubezpieczenia społecznego, wykładane było jednolicie. Przyjmowano, że obowiązek ten wynika z rzeczywistego prowadzenia działalności, natomiast kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, zgłaszaniem przerw, mają znaczenie w sferze dowodowej, ale nie przesądzają same w sobie o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom. Warto też dodać, że omawiana zmiana stanu prawnego niewiele zmieniła w sytuacji przedsiębiorców na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, gdyż nadal zasadniczym przepisem pozostaje art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalno-rentowym podlegają osoby "prowadzące" pozarolniczą działalność. Nadal więc obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności, toteż i aktualnie osoby faktycznie nieprowadzące takiej działalności nie podlegają ubezpieczeniu, nawet jeśli dokonały wpisu do ewidencji i odpowiednio osoby, które nie zgłosiły tej działalności w organie ewidencyjnym, ale ją prowadzą,

objęte są obowiązkiem ubezpieczenia. Nadto o ile wpis do ewidencji działalności zawieszenia wykonywania tej działalności ma charakter konstytutywny w sferze ubezpieczeń społecznych (ustanie obowiązku ubezpieczenia społecznego i obowiązku opłacania składek), jest więc zdarzeniem prawnym a nie okolicznością faktyczną, o tyle zaprzestanie prowadzenia (niewykonywanie) pozarolniczej działalności gospodarczej, w rozumieniu art. 13 ust. 4 ustawy systemowej, jest oceniane w sferze faktów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2011 r., II UK 377/10, OSNP 2012/15-16/203).

Należy wskazać również, że działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U.2015.584) o swobodzie działalności gospodarczej, jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie wydobywanie kopaliny ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W ocenie Sądu odwołanie L. T. i M. T. zasługiwało na uwzględnienie, bowiem udowodnili oni, że faktycznie W. T. w spornym okresie nie wykonywał działalności gospodarczej. Przede wszystkim wskazać należy, iż z dniem 1 czerwca 2005 r. W. T. został wykreślony z rejestru agentów ubezpieczeniowych. Prowadzona przez niego działalność gospodarcza polegała zaś jedynie na prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej, nigdy nie wykonywał on czynności wykraczających poza taką działalność. W czasie wykreślenia ze spisu agentów ubezpieczeniowych odwołujący się był już chory na białaczkę, podlegał leczeniu szpitalnemu (w tym chemioterapii) i regularnie przebywał na zwolnieniach lekarskich. Z uwagi na stan zdrowia nie prowadził on dalej tej działalności, nie wykonywał również żadnych czynności mających sugerować wolę jej kontynuacji. Fakt opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń-maj 2006 r. oraz formalnego zawieszenia działalności dopiero od 14 października 2009 r. należy uznać za konsekwencję obniżonej dbałości o interesy prawne, spowodowanej koniecznością poświęcenia się leczeniu choroby nowotworowej, która w konsekwencji doprowadziła do zgonu w dniu 13 listopada 2012 r. W ocenie Sądu zostało jednak udowodnione, iż faktycznie w spornym okresie nie wykonywał on działalności gospodarczej.

Przyjęcie takiego stanowiska w sprawie potwierdza linia orzecznicza Sądu Najwyższego.

W wyroku z dnia 5 kwietnia 2016 r. (I UK 196/15) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż skoro obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 13 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności, to w konsekwencji o wyłączeniu z tego ubezpieczenia decyduje faktyczne zaprzestanie tej działalności. O istnieniu obowiązku ubezpieczenia decydują konkretne okoliczności sprawy, w których dokonywana jest ocena, czy w danym okresie działalność rzeczywiście była wykonywana.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należało, iż wobec faktu osiągnięcia przez odwołującego się przychodu w latach 2008 i 2010, wykazywania przychodu/straty w roku 2009 oraz wykazywania przychodu/dochodu w wysokości „0” w latach 2011-2014 nie można było uznać, iż działalności tej faktycznie nie wykonywał. Odwołujący się przekonywał, iż z dniem wyrejestrowania z ubezpieczeń jako osobę prowadzącą działalność gospodarczą, tj. 1 kwietnia 2005 r. faktycznie ją zakończył, jednak przychód osiągnięty nawet 5 lat po tym zdarzeniu zaprzecza tym twierdzeniom. Osiąganie przychodu po tak długim czasie od zdarzenia wyklucza również przyjęcie, iż przychód ten stanowił realizację faktur sprzed 1 kwietnia 2005 r. Nadmienić należy, iż odwołujący się nie przedstawił żadnych dowodów w tym zakresie.

Argumentem odwołującego się przeciwko uznaniu, iż w spornym okresie prowadził działalność gospodarczą był fakt leczenia psychiatrycznego i przebywania na rencie z tytułu niezdolności do pracy. Wskazać jednak należy, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 marca 2009 r., II UK 308/08 uznał, że przerwa w prowadzeniu działalności gospodarczej spowodowana stanem zdrowia (chorobą) nie może być traktowana na równi z zaprzestaniem wykonywania tej działalności bowiem okres faktycznego przestoju w wykonywaniu pozarolniczej działalności z powodu choroby (z uwagi na stan zdrowia) stanowi element ryzyka, z którym powinien liczyć się każdy podejmujący tego typu działalność, ale powyższy pogląd został zaprezentowany w stanie faktycznym, gdzie ubezpieczony przez cały okres prowadzenia działalności gospodarczej był gotów do świadczenia usług i miał możliwość ich faktycznej realizacji. Interpretacja ta pozostaje w zgodzie z ukształtowanym w orzecznictwie poglądem, że nie powoduje uchylecia obowiązku ubezpieczenia społecznego czasowe niewykonywanie działalności gospodarczej, gdy

ubezpieczony oczekuje na kolejne zamówienia i ma faktyczną możliwość wykonywania działalności zgodnie ze zgłoszonym do ewidencji wpisem (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2013 r., I UK 12/13).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd uznał, iż odwołujący się uprawdopodobnili, iż w spornym okresie W. T. nie wykonywał faktycznie pozarolniczej działalności gospodarczej. Konsekwencją powyższego jest brak obowiązku podlegania przez W. T. obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, co z kolei prowadzi do wniosku, iż odwołujący się L. T. i M. T. nie odpowiadają za zaległości składkowe zmarłego W. T., bowiem nie był on zobowiązany do uiszczania składki zdrowotnej w spornym okresie, a co za tym idzie – nie mogła powstać z tego tytułu żadna zaległość na jego koncie.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i prawne Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. , orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Rafał Młyński

(...)